Finnveran rahoitustoiminnan sääntely

11.5.2012

Sisältö

1. Finnveran suhde valtioon
2. Finnveran rahoitustoimintaa ohjaavat säädöskehikot
3. Finnveran lakiin perustuvat tehtävät
4. Finnveran myöntövaltuudet
5. Yrityskokoon liittyvät rajoitukset
6. Toimialarajoitukset
7. Valtiontukisääntely
   i. Mistä on kyse?
   ii. Finnveran rahoitukseen sisältyvä tuki
   iii. Miten valtiontukisääntely vaikuttaa käytännössä?
   iv. Vaikeuksissa olevien yritysten rahoitus

Finnveran suhde Suomen valtioon

- Finnveran asema julkisena rahoittajana perustuu erityisesti seuraaviin seikkoihin:
  - Valtio omistaa Finnveran koko osakekannan
  - Osa Finnveran myöntämästä rahoituksesta voi sisältää valtion maksamaa korkotukea tai takausprovisiotukea
  - Finnvera välittää tämän tuen täysimääräisesti asiakkaille
  - Valtio kattaa osan Finnveran luotto- ja takaustappioista, mikä mahdollistaa suuremman riskinoton
  - Valtio vastaa viime kädessä suoraan Finnveran myöntämistä takauksista ja vientitakuista
  - Valtio myöntää takauksia Finnveran omaan varainhankintaan liittyen
- Finnveran on huomioitava kaikessa rahoitustoiminnassaan EU:n valtiontukisäännöstö, koska valtiolla on merkittävä rooli Finnveran toiminnassa

Finnveraa ohjaavat säädökset

- Finnveran koskevat erityissäädökset:
  - Finnveran perustamislaki (442/1998)
  - Finnveran yhtiölaki (443/1998)
  - Finnveran toimintalaki (445/1998)
- Vientitakuutoimintaa koskevat lait:
  - Valtiontakuurahastolaki (444/1998)
  - Vientitakuulaki (422/2001)
  - Alustakauslaki (573/1972)
- Finnveran rahoitustoimintaa koskevat EU- ja kansainväliset säädökset:
  - Euroopan unionin kilpailulainsäädäntöön kuuluvat valtiontukia koskevat säännökset
  - Vientitakuutoimintaa koskevat OECD:n ja WTO:n säännökset
  - Finnveran tuloverovapauteen liittyvä Euroopan komission antama päätös
- Valtioneuvoston sitoumukset ja ministeriön päätökset:
  - Valtioneuvoston Finnveralle antamat luotto- ja takaustappiokorvauksia, korkotukea sekä takausprovisiotukea koskevat sitoumukset
  - Työ- ja elinkeinoministeriön Finnveralle vuosittain asettamat omistaja- ja elinkeinopoliittiset tavoitteet sekä muu omistajaohjaus
- Finnveran toiminnassa osittain sovellettava hallinto-oikeudellinen säännöstö:
  - Hallintolaki
  - Kielilaki
  - Hankintalaki

Finnveran lakiin perustuvat tehtävät

- Finnvera tarjoaa rahoituspalveluja, joilla se
  - Edistää ja kehittää erityisesti pk-yritysten toimintaa
  - Edistää yritysten vientiä ja kansainvälistymistä
  - Edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteutumista
- Yhtiön tehtävä on korjata rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita, minkä vuoksi pääsääntönä on riskinjako muiden rahoittajien kanssa
- Rahoituspalveluja ovat lainat, takaukset, takuut, pääomasijoitukset sekä ns. viennin jälleenrahoitus
- Rahoitettavan toiminnan tulee olla aina elinkeinotoimintaa ja yritysmuodossa harjoitettavaa

Finnveran myöntövaltuudet

- Kotimaan rahoituksen vastuukatto on enintään **4,2 miljardia** euroa = vastuut, jotka valtion luotto- ja takaustappiositoumuksen piirissä
- Valtio sääntelee lisäksi vuosittaista rahoituksen myöntöä:
  - Korkotuellisten lainojen myöntövaltuudet vahvistetaan valtion talousarviossa (myöntövaltuus 2010: 273 milj. euroa / 2009: 243 milj. euroa)
  - Korkotuettomien lainojen ja takausten myöntövaltuudet vahvistaa TEM kuultuaan VN:n raha-asianvaliokuntaa (myöntövaltuus 2010: 800 milj. euroa / 2009: 860 milj. euroa)
- Vientitakuuvastuiden vastuukatto → enintään **12,5 miljardia** euroa
- Toiminnan tulee olla pitkälla aikavälillä olla itsekannattavaa sekä kotimaan että viennin rahoituksen osalta

Yrityskokoon liittyvät rajoitukset

- Finnveran kotimaan rahoitustoiminnan (lainat ja takaukset) tulee kohdistua pääasiassa pk-yritysten rahoittamiseen;
- Komission pk- määritelmä:
  - Henkilöstömäärä vähemmän kuin **250 henkeä JA**
  - Liikevaihto enintään **50 milj.** euroa **TAI** taseen loppusumma enintään **43 milj**. euroa;
  - Lisäksi omistusrakenne huomioitava:
    - Yli 25 %:n yritysomistaja tai yli 25 %:n osuus toisessa yrityksessä (omistusyhteysyritys) → omistusosuutta vastaava osuus toisen yrityksen tunnusluvuista lisätään
    - Yli 50 %:n yritysomistaja tai yli 50 %:n osuus toisessa yrityksessä (sidosyritys) → toisen yrityksen tunnusluvut lisätään kokonaisuudessaan
    - Yli 25 %:n omistus julkisella taholla → ei ole pk-yritys
    - Pääomasijoittajien osalta alle 50 %:n omistusta ei huomioida, mutta yli 50 %:n omistus aiheuttaa sen, että pääomasijoittajan ja sen muiden enemmistösijoitusten tunnusluvut lisätään kokonaisuudessaan

Yrityskokoon liittyvät rajoitukset

- Suurille yrityksille luottoja ja takauksia voidaan myöntää vain
  - Tukialueilla mikäli rahoitukselle on erityiset perusteet.
  - Tukialueiden ulkopuolella mikäli rahoitukselle on erityiset perusteet ja yrityksen henkilöstömäärä on enintään 500 henkeä tai suuryritys –status johtuu esim. pääomasijoittajan enemmistöomistuksesta.
  - Suhdannerahoituksen osalta, mikäli yrityksen henkilöstömäärä on enintään 1000 henkeä eikä yritys ole konserniyhteydessä suuryritykseen.
  - Suhdannerahoituksen osalta em. 1000 hengen enimmäisrajakin voidaan tietyin erityiskriteerein ylittää.
- Suuria yrityksiä voidaan lisäksi rahoittaa em. riippumatta silloin, kun kyse on vientitoimituksiin liittyvästä käyttöpääomarahoituksesta, viennin toimitusvakuuksista sekä vientitakuista

Toimialarajoitukset

- Finnveran toimintalaki rajaa rahoitustoiminnan ulkopuolelle
  - Rakennusliiketoimintaan kuuluvan perustajaurakoinnin
  - Metsätalouden
  - Maatalouteen kuuluvan peltoviljelyn ja karjatalouden
- Valtiontukisääntelyssä on lisäksi toimialakohtaisia rajoituksia:
  - mm. hiili- ja terästeollisuus, audiovisuaalinen tuotanto, laivanrakennus
  - kalastukseen ja maataloustuotteiden jatkojalostukseen sekä markkinointiin liittyy erityissääntelyä

EU:n valtiontukisääntely – mistä on kyse?

- Kaikki julkinen rahoitus voi sisältää valtiontukea, joka on lähtökohtaisesti kielletty ja tiukasti kontrolloitu EU:ssa
- Perustamissopimus ja muut EU-normit sisältävät käytännössä suuren joukon poikkeuksia, jotka sallivat valtiontuen osana julkista rahoitusta
- Finnvera on julkisena rahoittajana valtiontukisääntelyn alainen ja Finnveran rahoitus myönnetään eri ”tukiohjelmien” puitteissa
- Finnveran rahoitukseen sovellettavat tukiohjelmat:
  - Pk- yritysten investointien rahoitus ➡ Pk –tuki / yleinen ryhmäpoikkeusasetus
  - Muu rahoitus ➡ Vähämerkityksinen tuki / de minimis
  - Pelastamis- ja rakenneuudistustuki

Finnveran rahoitukseen sisältyvä tuki

- Finnveran rahoitukseen liittyvä valtiontuki ≠ rahoitukseen mahdollisesti liittyvä konkreettinen korkotuki tai takausprovisiotuki eli Finnveran rahoitus voi sisältää valtiontukea, vaikka ei käytettäisi lainkaan korkotukea / takausprovisiotukea
- Finnveran rahoitukseen sisältyvän laskennallisen valtiontuen määrä riippuu hinnoittelusta
  - Todellista korkoa / takausprovisiota verrataan EU:n vahvistamaan ns. referenssitasoon
    - Jos todellinen korko / takausprovisio ***ylittää*** referenssitason, rahoitukseen ei sisälly tukea (tukielementtiä ei muodostu)
    - Jos todellinen korko / takausprovisio ***alittaa*** referenssitason, rahoitukseen sisältyy tukea (tukielementti muodostuu)
    - Tuen määrä lasketaan koko maturiteetilta diskonttaamalla tukielementti sen nettonykyarvoon

Finnveran lainarahoitukseen sisältyvä tuki

- **Referenssikorko** = komission määrittelemä **pohjakorko** (IBOR12) + yrityksen riskiluokan ja käytössä olevien vakuuksien mukaan määräytyvä **riskilisä**
- Pohjakorko on tällä hetkellä 1,24 % ja riskilisä vaihtelee 0,6 % - 10,00 % välillä
- Esim. aloittavan yrityksen riskilisä on aina vähintään 4,0 %, jolloin alin tueton korko on 5,24 %
- Käytännössä Finnveran lainarahoitus sisältää useimmiten laskennallista tukea

Riskilisät määrittävä taulukko

	Vakuudet /Tappio-osuus		
Luokitus (Finnveran luokka)	**Hyvät**	**Tavanomaiset**	**Heikot**
Erittäin hyvä AAA - A (A1 - A2)	60	75	100
Hyvä BBB (A3 - B1)	75	100	220
Tyydyttävä BB (B2)	100	220	400
Huono B (B3)	220	400	650
Erittäin huono C (C)	400	650	1 000

Takaukseen sisältyvän tukielementin laskenta

- Takauksiin katsotaan sisältyvän tukea, jos yritykseltä perittävä takausprovisio alittaa takaustiedonannon mukaisen tuettoman hinnan
- Tueton hinta on joko takaustiedonannossa julkaistun ns. safe harbour –taulukon mukainen hinta tai poikkeustilanteissa ”aito markkinahinta”
- Safe harbour –hinta määräytyy yrityksen riskiluokan mukaan
- Aito markkinahinta on pankkien vastaavasta riskistä perimä hinta
- Tuen määrä lasketaan takauksen voimassaoloajalta diskonttaamalla hintaerosta johtuva tukielementti sen nettonykyarvoon

Takausten safe harbour -taulukko

Luokitus (Finnvera luokka)	Tueton hinta p.a.
Erittäin hyvä AAA – AA-	0,4 %
Erittäin hyvä A	0,55 %
Hyvä BBB	0,8 %
Tyydyttävä BB (B1)	2,0 %
Tyydyttävä BB- B+ (B2)	3,8 %
Huono B – B- (B3)	6,3 %
Erittäin huono C	Ei safe harbour -hintaa

Aloittavien yritysten safe harbour –hinta on vähintään 3,8 % p.a.

Miten valtiontukisääntely vaikuttaa käytännössä?

- Rahoitukseen sisältyvä laskennallinen tuki on sovitettava tukiohjelmien enimmäistasoihin
  - Pk- yritysten investointien rahoituksessa (pk-tuki) enimmäistukitasot ovat 20 % (pienet yritykset) ja 10 % (keskisuuret yritykset) investoinnin määrästä
  - Käyttöpääomarahoituksessa ja suurten yritysten investointien rahoituksessa (väliaikainen tuki / de minimis –tuki) yrityskohtainen enimmäistukimäärä on 500.000 euroa / 3 verovuotta
    - huom. 500.000 euroa vielä vuonna 2010 → normaalisti 200.000 euroa
  - Tuen enimmäistasojen seurannassa on huomioitava myös samaan hankkeeseen / samalla yritykselle myönnettävä muu julkinen rahoitus (TE - keskus, Tekes, kuntien avustukset jne.)
- Mikäli tukiohjelmien enimmäistasot ylittyvät, on rahoituksen ehtoja muutettava siten, että laskennallisen tuen määrä pienenee käytännössä korkoa nostamalla, laina-aikaa lyhentämällä tai lainamäärää pienentämällä

Miten valtiontukisääntely vaikuttaa käytännössä?

- Valtiontukisääntely asettaa tietyissä tilanteissa rajoituksia rahoitusosuudelle:
  - Takausten osalta Finnveran enimmäisosuus taattavasta lainasta tai muusta vastuusitoumuksesta on 80 %;
  - Investointien rahoituksessa julkisen rahoituksen enimmäisosuus on 75 %:a kokonaisrahoituksesta niissä tilanteissa, joissa ELY – keskus myöntää investointiavustuksen;
- Samaan hankkeeseen kohdistuva, eri julkisten toimijoiden myöntämä rahoitus on sovitettava tiettyihin enimmäistasoihin
  - edellyttää koordinaatiota rahoittajilta
  - mikäli ELY- keskus myöntää enimmäisavustuksen, estyy Finnveran lainarahoitus useimmiten kokonaan samassa hankkeessa

Vaikeuksissa olevan yrityksen rahoitus

- Jos yritys on **menettänyt yli puolet** osakepääomastaan (OY) tai kirjanpidon mukaisista omista varoistaan (KY) ja **yli neljännes** on menetetty viimeisen **12 kk**:n aikana
- Tai jos se yhtiömuodosta riippumatta täyttää edellytykset konkurssiin asettamiselle
  - katsotaan sen olevan **ns. vaikeuksissa oleva yritys**
  - Finnvera voi rahoittaa vaikeuksissa olevaa yritystä tai muuttaa aiemman rahoituksen ehtoja vain seuraavissa tilanteissa:
    1. Kyseessä on virallinen yrityssaneeraus
    2. Ns. väliaikaisen tuen puitteissa, jos yritys ei ollut vaikeuksissa 1.7.2008
    3. Rahoitus toteutetaan EU:n pelastamis- ja rakenneuudistustuen puitteissa (käytännössä lyhytaikainen siltarahoitus ja sitä seuraavaa saneerausohjelma)
    4. Rahoitus tai muutos toteutetaan yhdessä markkinaehtoisten rahoittajien kanssa – edellytettävä markkinaehtoisen rahoituksen vähimmäisosuus on 25 – 50 % riippuen tukialueesta ja yrityskoosta
    5. Lainoin, jos korko ylittää referenssitason (=ei tukea)